

Nove akvizicije u Europi

Fuchs pojačava svoj utjecaj i udio na tržištu Skandinavije¹ i u Europi²

Tvrtka Fuchs Petrolub preuzela je švedsku tvrtku Statoil Fuel & Retail Lubricants AB (SFR Lubricants) za nepoznati iznos. SFR Lubricants je dio tvrtke Couche-Tard Luxembourg, u potpunosti u vlasništvu Alimentation Couche-Tard Inc. U skladu s odobrenjima i uvjetima, očekuje se da će posao preuzimanja biti dovršen do kraja 2015. godine, priopćila je tvrtka Alimentation Couche-Tard. Tvrtka je izjavila da je SFR Lubricants jedan od vodećih dobavljača maziva u Skandinaviji i na Baltiku, a posljednjih godina je imala veću stopu rasta u srednjoj i istočnoj Europi. Ovom akvizicijom tvrtka Fuchs Petrolub grupa osnažuje svoju prisutnost u Skandinaviji i postaje jedna od vodećih tvrtki za maziva u ovoj regiji, izjavio je predstavnik tvrtke Fuchs u priopćenju. U isto vrijeme, Fuchs širi svoju tržišnu poziciju u Poljskoj i Rusiji, a sada će biti prisutan i u baltičkim zemljama. Na svojoj web stranici tvrtka SFR Lubricants navodi da proizvodi maziva za vozila i industriju, mazive masti i tekućine za obradbu metala te da proizvodi i prodaje više od 750 različitih vrsta maziva, a uspostavila je je i kanal prodaje za motorna ulja za vozila u maloprodaji (servisi, trgovine i sl.). U financijskoj godini 2014.-2015., SFR Lubricants je ostvarila prihod od prodaje od 140 milijuna €, oko dvije trećine od te brojke otpada na tržište Skandinavije, a preostali dio uglavnom se odnosi na istočnu Europu. Tvrtka zapošljava 470 osoba, a održavanje i proizvodnja nalaze u Nynäshamnu u blizini Stockholma.

Već je prije objavljeno² da je Fuchs preuzeo Deutsche Pentosin Werke GmbH, specijaliziranog proizvođača maziva za automobilsku industriju dotad u privatnom vlasništvu. Cilj ove akvizicije je da Fuchs, koji i inače ima širok program proizvoda za vozila, preuzme veći tržišni udio u automobilskoj industriji u Europi i svijetu.

Quaker Chemical kupio španjolskog proizvođača mazivih masti³

Quaker Chemical Corp. preuzeo je španjolskog proizvođača mazivih ulja i masti kompaniju Verkol početkom kolovoza 2015. za 32,4 milijuna USD. Tvrtka Quaker sa sjedištem u SAD-u, izjavila je da je ovaj specijalizirani proizvođač i prodavač mazivih masti posebno privlačan za Quaker zbog svog udjela na tržištu posebno u industriji čelika. Tvrtka Verkol sa sjedištem u gradu Bera na sjeveru Španjolske izjavila je da je ova akvizicija dobra za obje kompanije jer će omogućiti proširenje prodajnog i proizvodnog programa, povećati broj postojećih kupaca i proširiti postojeća stručna znanja. Verkol je tržišni lider u području specijalnih masti i ostalih maziva na španjolskom tržištu, rekao je izvršni direktor M. F. Barry u nedavnom priopćenju i dodao da Verkol ima izvanredne kapacitete za proizvodnju mazivih masti kao i Centar za razvoj i istraživanje. Ova akvizicija nam pomaže da proširimo našu specijalizirani djelatnost mazivih masti kroz osiguranje lokalne proizvodnje mazivih masti za potrebe Quakera u Europi, a istovremeno dobivamo dodatnu tehnologiju proizvodnje mazivih masti i proizvoda i kvalitetne stručnjake.

Verkol donosi jedinstvenu tehnologiju maziva za primjenu u području kontinuiranog tlačnog lijeva koja će nam omogućiti proširenje prodajnog programa i ponude za krajnje korisnike u industriji čelika širom svijeta. Quaker naglašava da je sporazum u skladu s njihovom strategijom da povećaju vrijednost tvrtke za njihove dioničare kroz akvizicije i kroz nastavak aktivnosti na osvajanju tržišta mazivih masti, kao što je to npr. industrija čelika u Europi. Tvrtka Verkol postoji od 1923., a ukupno zapošljava 68 osoba.

Petro-Canada pojačava svoju prisutnost u Europi⁴

Petro-Canada je nedavno poboljšala i povećala svoje logističke kapacitete u Europi. Sada mogu isporučivati velike količine maziva u cisternama i spremnicima na bazi punog kamiona ili u cisterni (bulk delivery). Rast naše distribucijske mreže primarni je rezultat procjene da moramo povećati fleksibilnost isporuka i količine naših maziva za kupce u pomorstvu, proizvodnji električne energije, građevinarstvu i rudarstvu. Kompanija je također izjavila da je smanjila jamstveno vrijeme isporuke svojih proizvoda. To u praksi znači da je vrijeme za isporuku nakon narudžbe najviše tri do četiri dana za tržišta Njemačke, Francuske, Belgije Danske. Osim toga, kompanija je gotovo dva puta povećala broj proizvoda koje može isporučivati naveliko, a planira dva puta povećati ukupnu količinu isporuka u Europi do 2020.

Tvrtka Chemetal preuzela je tvrtku Chemal GmbH & Co KG u Njemačkoj

Tvrtka Chemal je inače specijalizirana za istraživanje i razvoj kemikalija za završnu površinsku obradu aluminija i njegovih legura. Predsjednik tvrtke izjavio je da su time proširili svoje tržište te ojačali potreban tehnički servis za sve svoje podružnice u svijetu što će im omogućiti dalje širenje u industriji obrade metala.

¹ Izvor: George Gill, *Lube Report*, kolovoz, 2015. ² Izvor: Lubes 'n' Greases, srpanj, 2015.

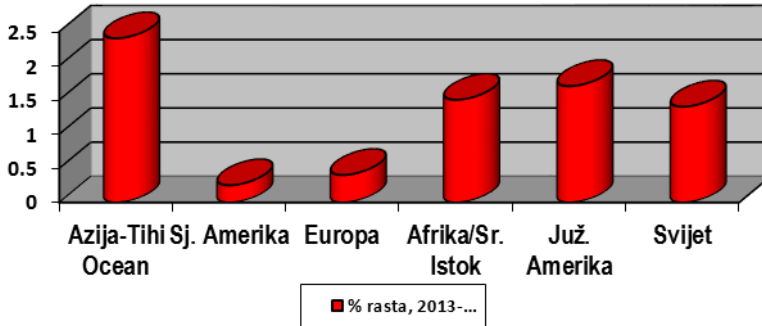
³ Izvor: Joe Benton, *Lube Report*, kolovoz, 2015. ⁴ Izvor: Lubes 'n' Greases, kolovoz, 2015.

Trendovi u djelatnosti baznih ulja i maziva u svijetu u 2015.

U zadnjoj analizi stručnog časopisu Lubes 'n' Greases koji je potpisao Alain Tylor u lipnju 2015. prezentirani su zapravo zaključci nekoliko eminentnih stručnjaka i promatrača svjetskog tržišta maziva, koja su predstavljena na ICIS LOR konferenciji u Londonu u veljači 2015. Kao izvor spomenuti su renomirani stručnjaci i tvrtke kao što su: Apu Gosalia iz tvrtke Fuchs, Amy Claston iz tvrtke My Energy, Brian Crichton Consulting i Arthur D Little's Kalkman, Kline & Co i dr. Iz široke analize prezentirana je skraćena verzija najvažnijih trendova.

Tako je navedeno da će u Europi ove godine (2015.) doći do pada potražnje maziva, prosječno 0,5 %. Najveći pad bit će u u Velikoj Britaniji, Rusiji i Ukrajini, a s druge strane bit će rast potražnje u Njemačkoj (0,5 %), Francuskoj (1 %) i u Poljskoj čak 2,5 %. Važna je zajednička procjena da svjetska potražnja za mazivima možda nikad više neće dostići razinu iz 2008., trendovi rasta će se razlikovati od regije do regije što se vidi na dijagramu 1.

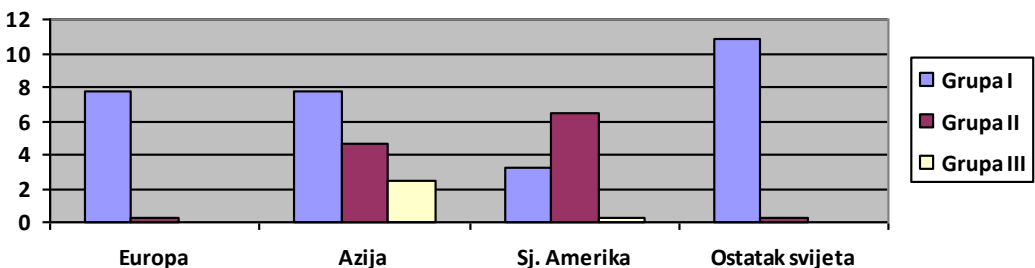
Dijagram 1: Procjena rasta potražnje za mazivima u svijetu 2013.-2023.

Što se tiče djelatnosti baznih ulja u svijetu, i dalje će nove količine baznih ulja API grupe I i II (novi kapaciteti) biti nuđeni na tržištu Europe bez obzira na postojeće kapacitete baznih ulja u Europi. Na dijagramu 2 vidi se procjena postojećih kapaciteta proizvodnje baznih ulja API grupe I, II i III u svijetu po regijama. Primarni razlog sve većeg trenda zamjene baznih ulja Grupe I s baznim uljima više kvalitete Grupe II i III je što su današnji troškovi proizvodnje baznih ulja više kvalitete zamjetno niži nego troškovi proizvodnje konvencionalnog baznog ulja Grupe I. Drugi razlog je što se primjenom navedenih ulja u formulacijama maziva lakše može u Europi (ali i u ostalim razvijenim regijama, o.p.) zadovoljiti stroge zahtjeve o emisiji ispušnih plinova iz vozila.

Novi najavljeni kapaciteti proizvodnje baznih ulja Grupe II i III sigurno će pridonijeti daljnjem zatvaranju pogona proizvodnje Grupe I ne samo u Europi uz povećanje već postojećih problema u poslovanju tih „preživjelih“ rafinerija za preradu nafte.

Dijagram 2: Kapacitet proizvodnje baznih ulja Grupe I, II i III u svijetu, 2014.

Izvod izvještaja konzultantske kuće Grease Tecnology Solution LCC o proizvodnji mazivih masti u svijetu, 2001.-2014.

Na zadnjoj europskoj konferenciji NLGI (National Lubricating Grease Institut) u Europi 2014. godine, konzultantska kuća Grease Tecnology Solution LCC iz SAD-a je prezentirala brojne podatke o ovoj djelatnosti u svijetu i po regijama koje je NLGI prihvatio kao svoje izvješće. Podaci koji su osnova za ove procjene dobiveni su ne samo od registriranih članova NLGI, proizvođača maziva nego su zbroj svih službeno objavljenih količina proizvodnje postojećih proizvođača u svijetu. U ovom izboru iz kompletne dokumentacije Grease Tecnology Solution LCC koriste se podaci koje je ova kuća označila kao službeno objavljene, usklađene i procijenjene. Prema njima u svijetu postoje 268 proizvođača mazivih masti, bolje rečeno „lokacija“ proizvodnje jer se smatra da iako je neka svjetska kompanija vlasnik čak i desetak tvrtki po raznim lokacijama u svijetu, sve one funkcioniraju kao odvojene tvrtke.

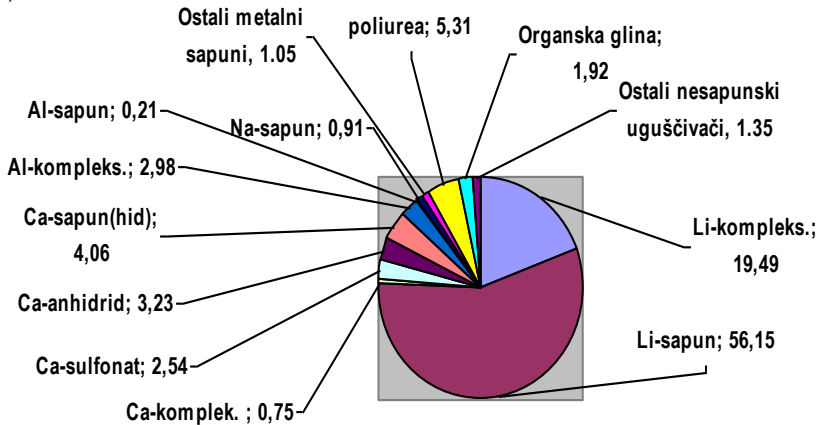
Tablica 1: Pregled proizvođača i količine proizvodnje mazivih masti po regijama u svijetu, 2014.

Regija	Br. proizvođača	Količina, tona	Udio, %
Kina	79	420.765,0	37,35
Sjeverna Amerika	52	217.152,0	19,3
Europa	55	194.854,0	17,3
Japan	17	79.736,3	7,05
Indija i Južna Azija	20	76.212,7	6,75
Tihi Ocean i Istočna Azija	19	66.280,0	5,90
Afrika i Srednji istok	11	41.442,5	3,7
Karibi, Srednja i Južna Amerika	15	29.847,5	2,65
Ukupno	268	1.126.322	100,0

Naglo rastuće tržište Kine ima najveći broj proizvođača i proizvodi najveću količinu mazivih masti, ali s druge strane u razvijenijim regijama Sjeverne Amerike, Europe i u Japanu nalazi se preko 47 proizvođača mazivih masti s oko 44 % udjela u ukupnoj svjetskoj proizvodnji. Raspodjela potrošnje masti u po tipovima sapuna i baznih ulja dosta prilično od regije do regije. U dijagramu 1 prikazana je raspodjela proizvodnje mazivih masti po tipovima ugušćivača u svijetu za 2014. godinu.

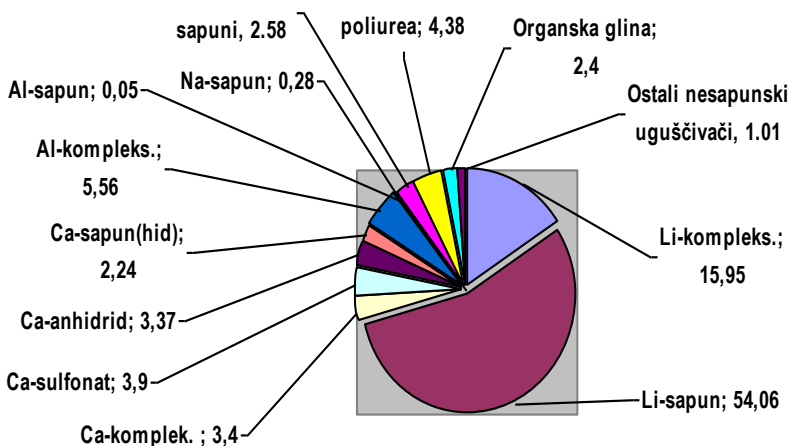
Dominiraju kao i uvijek ugušćivači na bazi Li s čak 75,60 %, a preostali dio pokrivaju kalcijeve masti s ukupno 10,58 %, zatim poliurea s 5,31 %, nesapunski ugušćivači uključujući i organsku glinu s 3,27 %, aluminijske masti s ukupno 3,19 % i masti na bazi Na i ostalih metalnih sapuna sa 4,4%. Provjerom podataka može se zaključiti da nije došlo do značajnije promjene potražnje za litijevim mastima u razdoblju 2011. do 2014., relativno malo je pala proizvodnja kalcijevih i aluminijskih masti (oko 1 % svaki) ali je zato nešto porasla proizvodnja masti na bazi poliuree.

Dijagram 1: Raspodjela proizvedenih mazivih masti u svijetu po tipovima ugušćivača u 2014., %

U Europi je stanje slično, ali ipak se može konstatirati da nije došlo do značajnije promjene u nekoj od grupa mazivih masti. Sve promjene u razdoblju od 2011. do 2014. kreću se unutar 0,5 %. Na dijagramu 2 prikazana je procjena proizvodnje masti u Europi za 2014. prema tipu korištenog ugušćivača. Dominiraju kao i uvijek mazive masti na bazi litijevog ili litijevog kompleksnog sapuna s ukupno 70,01 %, (manje od svjetskog prosjeka), slijede kalcijeve masti s ukupno 12,91 % (više od svjetskog prosjeka), zatim imamo aluminijeve masti s ukupno 5,68 %, masti na bazi poliuree 4,38 %, masti na bazi nesapunskih ugušćivača uključujući i organsku glinu s 3,41 %, te masti na bazi natrija i ostalih metalnih sapuna s 2,86 %.

Dijagram 2: Raspodjela proizvedenih mazivih masti u Europi po tipovima ugušćivača u 2014., %

Kod proizvodnje masti u formulacijama mazivih masti dominira još uvijek primjena konvencionalnih baznih ulja¹.

Tablica 2: Udjeli korištenja baznih ulja po tipovima u formulacijama mazivih masti proizvedenih 2014.

	Svijet	Europa
Tip baznog ulja	Udio u formulaciji, %	
Konvencionalno BU mineralne osnove	92,68	88,36
Sintetičko BU	4,36	6,09
Polusintetičko BU ²	2,35	3,22
Bazno ulje biljne osnove	0,61	2,33
UKUPNO	100	100

1. bazna ulje Grupe I prema API klasifikaciji i naftenska bazna ulja
2. autori vjerojatno pod pojmom „polusintetičko“ u ovom slučaju misle na bazna ulja API Grupe II i III i kombinacije sintetičkih i konvencionalnih baznih ulja

Izvor: Grease Tecnology Solution LCC, NLGI, Annual Report 2011-2014.

Rafinerija ulja Modriča objavila početak rada novog pogona za proizvodnju maziva

Rafinerija ulja Modriča na sjeveru Bosne i Hercegovine nedavno je pokrenula novi pogon za proizvodnju mazivih ulja (blending plant). Sredinom srpnja 2015. Rafinerija Modriča je izjavila da je vrijednost izgrađenog pogona "mješaonice" oko 13 milijuna €, da je pogon izgrađen na lokaciji gdje je inače pogon za proizvodnju baznih ulja i to kroz zadnje dvije godine te da su ovom investicijom zatvorili cijeli tehnološki krug koji se sastoji od proizvodnje hidrokrekiranih baznih ulja grupe II i III prema API klasifikaciji kao i proizvodnje finalnih maziva u potpuno automatiziranom pogonu mješaonice. Rafinerija Modriča je još prije pokretanja najavila da će godišnji kapacitet pogona biti 45.000 t u jednoj smjeni. Kod izgradnje pogona mješaonice korištena je tehnologija tvrtke ABB France koja je osim projekta mješaonice i pogona punionice osigurala i ključne dijelove, opremu, trening i montažu te podršku kod pokretanja. Do kraja ove godine će novi pogon mješaonice po prethodnom planu proizvesti 11.000 t gotovih proizvoda. Naravno, BiH je je premalo tržište za taj nominalni kapacitet proizvodnje, te je zato veći dio planirane sadašnje i buduće proizvodnje namijenjen izvozu. U 2015. Rafinerija Modriča planira proizvesti oko 63.000 tona baznih ulja grupe III i II. Ključni proizvodi Rafinerije Modriča su bazna ulja, finalna maziva i parafinski vosak.

Rafinerija posluje pod trgovačkom markom Nastro, a većinski vlasnik je ruska tvrtka NeftgazInKor, koja je u vlasništvu ruskog dioničarskog društva Zarubezhneft. Tvrtka inače proizvodi više od 200 vrsta proizvoda, i to maziva za vozila, industriju i pomorstvo. Rafinerija ulja Modriča je inače jedina rafinerija u jugoistočnoj Europi koja može proizvoditi bazna ulja grupe III.

Izvor: Boris Kamchev, Lube Report, lipanj, 2015.

Prista oil iz Bugarske

U Bugarskoj nema kompanije koja proizvodi ili prerađuje sirovu naftu i prirodni plin, ali zato vjerojatno ima najvećeg nezavisnog proizvođača maziva u istočnoj Europi. Tvrtka Prista oil ima pogone za proizvodnju masti u Bugarskoj (kapacitet 100000 t), Turskoj (80000 t), Mađarskoj i Uzbekistanu (36000 t). Osim toga, kupili su dvije rafinerije u Ukrajini i Uzbekistanu koje su u fazi rekonstrukcije. Svoje proizvode tvrtka više ne nudi samo u Europi, nego osvaja Srednji istok, Srednju Aziju i Afriku. Od 2004. godine proširili su program i s vlastitom markom mazivih masti. Iste godine držali su oko 60 % bugarskog tržišta, čiji je kapacitet onda bio 50 000 t. Veliki iskorak u razvoju je bila odluka da krenu u osvajanje bugarskog tržišta kao partner američke tvrtke Texaco.

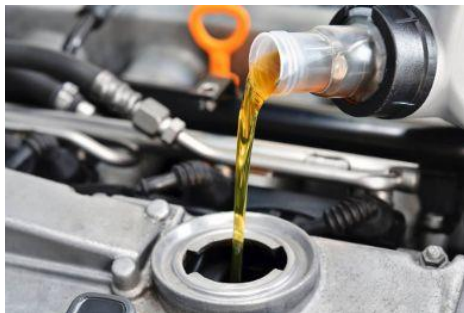
Izvor: Boris Kamchev, Lubes 'n' Greases, srpanj, 2015.

Predviđa se lagani rast potražnje maziva u svijetu

Predviđa se da će potražnja za mazivima u svijetu, uključujući procesna ulja i ulja za brodске motore, rasti stopom od 1,5 % godišnje, tj. na 42 milijuna tona do 2019., u odnosu na nešto više od 39 milijuna tona u 2014., izvještava konzultantska tvrtka Kline & Co. George Morvey, menadžer za industrijska maziva u Kline's Energy Practice, rekao je tijekom web-seminara početkom rujna 2015. da je Shell u 2014. godini bio kao i prijašnjih godina prvi dobavljač maziva u svijetu, a slijede ga ExxonMobil, BP, Total, Chevron, PetroChina, Sinopec, Idemitsu, JX Holdings i Fuchs. Slijede od 11. do 20. mjesta: Lukoil, Petronas, Valvoline, Gulf Oil International, Pertamina, Phillips 66, Indian Oil, Gazpromneft, Hindustan Petroleum i Petrobras. Ovih 20 najvećih dobavljača zajedno drže 64 % ukupne prodaje maziva u 2014. Potražnja za mazivima u svijetu je u laganom padu s 39,5 milijuna t u 2013. na 39 milijuna tona u 2014. Smatra se da je ovaj lagani pad uzrokovan manjom potražnjom na velikim tržištima Kine, Rusije i Brazila. Područje Azije-Tihi Ocean pokriva 44 % svjetskog tržišta, slijedi regija Sjeverne Amerike s 23 %, Europa sa 17 %, Afrika i Srednji istok s 8 % i Južna Amerika s 8 %.

Motorna ulja za vozila, uključujući motorna ulja za osobna vozila (21 %) i ulja za teško opterećene dizelove motore (23 %) zajedno drže 44 % potražnje za mazivima, slijede ostala ulja za vozila s 9 %, zatim slijede hidraulička ulja s 8 %, ulja za industrijske (stacionarne o.p.) motore također 8 %, ostala industrijska ulja sa 7 %, tekućine za obradu metala sa 6 % i mazive masti s 3 %. Dobra vijest za svjetske dobavljače maziva je što potrošači maziva i krajnji korisnici u razvijenim, ali i u zemljama u razvoju zahtijevaju isporuku niskoviskoznih gradacija motornih ulja za osobna vozila visokih radnih svojstava. Danas su svuda lako dostupna kvalitetna bazna ulja – kao što su bazna ulja API grupe II, II+, III, III+, što omogućuje da sve više dobavljača proširuje i nadograđuje svoje portfelje proizvoda. Ponekad još ne postoji potražnja za pojedinim proizvodima, ali je povećana dostupnost kvalitetnih baznih ulja po povoljnim cijenama, što je ključ novog razvoja proizvoda i plasiranja na tržište. Drugi ključ razvoja su zahtjevi izvornih proizvođača vozila i opreme (OEM) u razvijenim zemljama i tržištima u razvoju.

OEM mijenjaju svoje zahtjeve i preporuke za kvalitetom maziva u prvom tvorničkom ili servisnom punjenju, a tu je najveći pritisak na veće niskoviskozne gradacije motornih ulja. Nove industrijske specifikacije, promjena percepcije potrošača i praksa održavanja - to su neke od stvari koje utječu na zahtjeve za kvalitetom maziva na tržištu. Tržište ulja za teško opterećene dizelove motore vozila nije tako dinamično kao kod ulja za osobna vozila. Iznimka je jedino očekivani trend veće potražnje SAE gradacije 10W-40, a smanjenje potražnje za dosad najčešće korištenom SAE gradacijom SAE 15W-40, bez obzira jesu li formulacije navedenih gradacija koje se koriste u određenom voznom parku samo na bazi konvencionalnih baznih ulja mineralne osnove ili sadrže i bazna ulja sintetičke osnove. Operatori voznog parka u želji da smanje potrošnju goriva, tj. poboljšaju ekonomičnost potrošnje goriva (fuel economy) svoje kalkulacije rade na temelju usporedbe s cijenom koštanja gradacije SAE 15W-40. U takvoj situaciji operatori voznog parka s pretežito gospodarskim vozilima zbog više cijene nisu spremni prijeći na korištenje potpuno sintetičkih motornih ulja (više razine kvalitete i cijene, o.p.). U razvijenim zemljama će veliki potrošači maziva - gospodarski vozni parkovi vjerojatno više tražiti da se produlji interval zamjene ulja, slijedeći preporuke za gradacije viskoznosti od proizvođača vozila jer su nabavili modernija vozila i opremu i koriste kvalitetnija i pouzdanija goriva. Temeljem toga će ovakvi suvremeni vozni parkovi koristiti gradacije viskoznosti koje preporuča OEM, a također i onaj koji zadovoljava sadašnje API kategorije.

Na tržištima zemalja u razvoju, kvaliteta dizelskog goriva često je vrlo upitna, a može imati veliki utjecaj na interval zamjene ulja i izbor gradacije ulja. U nekim zemljama cijene dizelskog goriva su subvencionirane, što uklanja motivaciju operatera voznog parka da poboljšavaju ekonomičnost potrošnje goriva. Radni uvjeti su oštriji u takvim zemljama, što prisiljava operatere voznog parka da češće mijenjaju motorno ulje i na taj način se ne osjeća potreba da koriste sintetičke formulacije ulja u teško opterećenim dizelovim motorima ili da provode sofisticiranije prakse održavanja vozila.

Izvor: George Gill, Lube Report, rujan, 2015, i Kline's Report, "Global Lubricants: Market Analysis and Assessment".

Priredio Robert Mandaković